

Jaargang 39 | nr 3 | juli 2022

STEDENBOUW & ARCHITECTUUR

Reimar von Meding: 'Sociale woningbouw is voor mensen als jij en ik'

Bedrijventerreinen: **zorgenkindjes** van de stedelijke herstructurering?

Honkbal op Zuid – **een schoolvoorbeeld van hergebruik**

Renovatie & Herstructurering

Foto: Interholco

In FSC-bossen mag de biodiversiteit niet afnemen.

HOUTBOUW: VLIEGWIEL VOOR DUURZAAM BOSBEHEER

Auteur: Reinoud Schaatsbergen

Koop gecertificeerd tropisch hout, want zo behoud je tropische bossen. Het klinkt gek, maar zo zijn er wel meer houtbouwmythes die langzaam maar zeker worden ontkracht. Tijdens de partnerbijeenkomst van FSC op 9 juni 2022 werd de impact van gecertificeerd bosbeheer onder de loep genomen. Joeri Zwerts van Utrecht University doet namelijk promotieonderzoek naar de consequenties van FSC-houtoogst in het Congo Basin. De resultaten van zijn onderzoek worden binnenkort bekendgemaakt. De bijeenkomst sloot af met diverse verdiepingssessies, waaronder een presentatie van Lister Buildings, een ambitieus concept dat geïndustrialiseerde, houten, meerlaagse woongebouwen op de markt brengt.

Effectief en verantwoord bosbeheer is een must om hout als duurzaam bouw materiaal voorradig te houden. Om dit statement te onderbouwen, heeft Joeri Zwerts van de Utrecht University vijf jaar lang promotieonderzoek gedaan naar de biodiversiteit van FSC-gecertificeerde tropische bossen in vergelijking met niet-gecertificeerde bossen. Biodiversiteit is namelijk een belangrijk

criterium binnen verantwoord bosbeheer. Op basis van de aanwezigheid van verschillende diersoorten en de hoeveelheid van die dieren valt te zeggen of een bos gezond is, want naast andere voordelen zorgen dieren voor de verspreiding van boomzaden zodat het bos op natuurlijke wijze kan blijven groeien.

Vraagkant cruciaal

Dergelijke onderzoeken zijn cruciaal voor de houtbouwindustrie, zegt Pablo van der Lugt, kwartiermaker Biobased bouwen bij AMS Institute en auteur van onder andere *De Houtbouw Revolutie* en het nieuw gelanceerde boekje *Houtbouwmythes Ontkracht*. “Dat klinkt misschien raar: je behoudt bos door hout te kopen”, zegt Van der Lugt. “Toch is het zo en het gaat zelfs verder: omdat in een gecertificeerd, goed beheerd bos op areaalniveau minimaal bijgroeit wat je oogst, borg je dat vervolgens alles wat je met dat hout doet pure CO₂-winst is.

Door traditionele CO₂-intensieve materialen te vervangen, voorkom je CO₂-uitstoot en zorg je daarnaast juist voor opslag in het bos. Er zijn nog veel mythes te ontkrachten, dus het is belangrijk om duurzaam bosbeheer op de agenda te houden.”

In Europa groeit volgens de onderzoeker meer dan voldoende bos om 'op grote schaal met hout te bouwen'. De belangrijkste accelerator voor houtbouw zit volgens Pablo van der Lugt in de vraagkant. De Green Deal Houtbouw van Metropoolregio Amsterdam, die ernaar streeft om 20 procent van de nieuwe woningen in hout te bouwen per 2025, is hier een sterk voorbeeld van. Van der Lugt: "Omdat deze deal met zoveel gemeentes wordt gemaakt, ontstaat er vertrouwen bij beleggers, investeerders, ontwikkelaars en andere opdrachtgevers en zie je opeens aankondigingen van stedenbouwkundige bouwplannen in hout." Ook op het vlak van architectuur worden er stappen gezet, onder andere aan de educatieve kant, en voor aannemers en gemeentes adviseert Van der Lugt vooral om gewoon te starten en zo ervaring op te doen. "Doe het gewoon, want dan krijg je vanzelf de kennis en zie je dat er onwijs mooie projecten in hout te produceren zijn en dat dankzij de lichte en vaak prefab bouwmethode heel snel en schoon te bouwen is."

Meters maken met hout en data

Desondanks heeft houtbouw nog een lange weg te gaan. Zo wordt een van de grootste voordelen van houtbouw, namelijk de CO₂-opslag, nog niet meegenomen in de Milieu Prestatie Gebouwen (MPG). Zonde, vindt Van der Lugt, want juist door tenders op een ambitieuze manier op te stellen met onder andere eisen voor CO₂-opslag kunnen partijen worden gestimuleerd om in hout te bouwen en daarbij bij te dragen aan het behalen van de klimaatdoelstellingen.

Om dergelijke ambities uit te lokken en daar ook zelf aan bij te dragen, is Van der Lugt betrokken geraakt bij vastgoedbedrijf Lister Buildings. Met een groot aantal partners wil het bedrijf met een zelf ontwikkeld bouwsysteem meerlaagse woongebouwen realiseren die voornamelijk uit hout bestaan. Demontabiliteit en flexibiliteit in de plattegrond en de gevel zijn bovendien belangrijke pijlers, zodat de woningen ook toekomstbestendig zijn. Dat realiseert Lister Buildings door te werken met industrieel vervaardigde, circulaire houten modules waarbij de inbouw gescheiden is van de draagconstructie.

"Dit industriële houtbouwsysteem is nog in ontwikkeling en daarvoor zijn nog verscheidene vraagstukken op te lossen", zegt Van der Lugt. Juist door die vraagstukken op praktische wijze te benaderen kan het team meters maken. "We realiseren deze houten woongebouwen door vanuit één digitaal platform te ontwikkelen. Hierin wordt ontworpen, geëngineerd, geproduceerd en beheerd zodat alle partijen in de bouw

Beeld: Lister Buildings

hot topic

Beeld: Lister Buildings

Lister Buildings ontwikkelt onder andere de Koffiefabriek in Amsterdam, een zelfvoorzienend en energieneutraal woongebouw dat voornamelijk met hout en hergebruikt materiaal wordt gebouwd.

met elkaar kunnen communiceren. Dat is de kern van het systeem: door de overgang tussen fases helder te laten verlopen, is er zo min mogelijk informatieverlies, kunnen we kwaliteit borgen en blijft de betrokkenheid groot." Alle data die voortkomen uit de projecten worden bovendien beheerd middels zogeheten *digital twins* zodat kan worden gemeten of de Lister-gebouwen daadwerkelijk aan de verwachtingen voldoen en hierop kan worden gestuurd in volgende projecten.

Lister Buildings wil binnen een paar jaar 1.500 woningen kant-en-klaar in de fabriek in Weert bouwen die op de bouwplaats in zeer korte tijd worden gemonteerd. Met al zes projecten in de pijplijn, waarvan de eerste (Draaischijf in Milsbeek) eind 2022 al start met de bouw, lijkt de houtbouwer een vliegende start te maken. Meer weten?

Neem dan vooral een kijkje op listerbuildings.com.

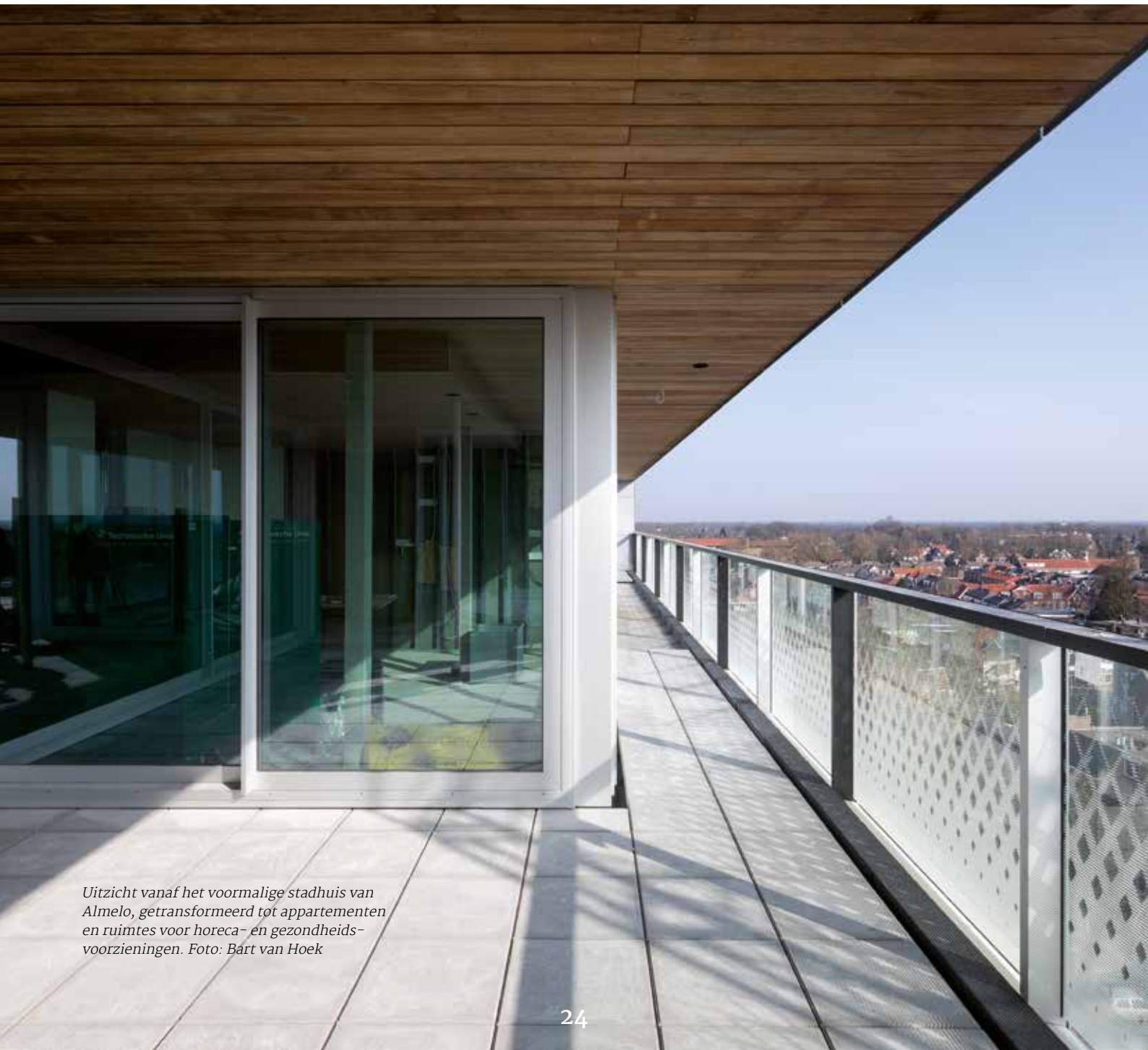
Houtbouwmythes ontkracht

De publicatie *Houtbouwmythes ontkracht* van Pablo van der Lugt is eind 2021 gepubliceerd en is intussen ook digitaal beschikbaar. Het boekje ontkracht vier hardnekkige fabels over houtbouw door hier gedegen cijfers tegenover te zetten, inclusief voorbeelden. Scan de QR-code om het boekje te lezen.

‘BEDRIJVENTERREINEN: ZORGENKINDJES VAN DE STEDELIJKE HERSTRUCTURERING?’

Auteur: Marvin van Kempen

*Uitzicht vanaf het voormalige stadhuis van
Almelo, getransformeerd tot appartementen
en ruimtes voor horeca- en gezondheids-
voorzieningen. Foto: Bart van Hoek*

Renoveren en transformeren is een avontuurlijk proces. Je geeft prominente plekken in de stad nieuw leven, door de geschiedenis van gebouwen of gebieden te behouden en de kwaliteit te vergroten. Dat is eenvoudiger gezegd dan gedaan en de uitdaging voor revitalisatie is voor sommige gebieden dan ook fors. Waar treffen we uitdagende opgaves voor de renovatie van vastgoed aan en hoe verduurzamen we deze lastige plekken?

Strijp-R, een voormalig bedrijventerrein van Philips in Eindhoven, dat herontwikkeld is tot een groen stedelijk woongebied. Foto: BASE Photography

Op die vragen krijgen we antwoord van Bert Dirrix van diederendirrix, die zich al decennialang inzet voor de succesvolle omvorming van gebouwen en gebieden naar de huidige en toekomstige maatstaven. Hij blikt terug naar het moment dat de versnelling in renovatie en herstructurering goed te proeven was, vanaf 1995. “Toen kwamen herbestemmingskansen op en was er de ruimte om te veranderen. Weerbarstige structuren en beperkingen van gebieden waren vanaf dat moment geen barrière meer, maar werden een kans. We startten met het omvormen van een aantal oude fabrieken met betonskeletten en een fantastische structuur, om daar een compleet nieuw interieur te creëren. De onverwachte hoogtes en dieptes leidden tot unieke oplossingen.”

‘De onverwachte hoogtes en dieptes van fabrieken leidden tot unieke oplossingen’

Waarde van een plek vergroten

Een misconceptie is dat transformatie alleen over een dergelijke verandering van gebouwen gaat. Natuurlijk krijgt het vastgoed een nieuwe bestemming zodat deze weer mee kan met de tijdsgeschiedenis, maar het gaat ook over het gebied. “Er zijn vaak volop mogelijkheden om de omgeving een nieuwe betekenis te geven in de bestaande structuur. Daar ligt ook de koppeling met de verdichtingsopgave. Met verduurzaming en verbeterprogramma’s kun

je de lading en de waarde van een specifieke plek vergroten én het functiebereik, terwijl je de rijke geschiedenis behoudt. Binnen de stedelijke massa wil je daarom de beschikbare grond optimaal inzetten, met een grotere diversiteit aan functies en gelaagdheden.”

Nieuwe betekenis

Om die reden zorgt verdichting ook voor een andere verhouding van de publieke ruimte. Volgens Dirrix verandert de voetafdruk en de waarde van een gebied. Daar schuilt ook de uitdaging. “We stellen nu nieuwe, scherpere eisen aan bijvoorbeeld biodiversiteit en klimaat. En ook aan vergroening van de omgeving en deelmobiliteit, als gevolg van een autoluwe stad. Door met de vernieuwing van een gebied aan de slag te gaan en deze elementen in te vullen, ontstaat er een nieuwe betekenis. Ook voor de tussenruimte, waarbij er vaak onder druk van de verdichting innovatie ontstaat.”

Bij de herstructurering van steden zijn er een aantal gebieden die als zorgkind kunnen worden aangeduid. Dirrix oordeelt dat dit vooral perifere bedrijventerreinen betreft, die hun functie zijn verloren en nu tussen wal en schip vallen. “Dit zijn vaak gebieden net buiten de stad, met een grove structuur van grote kavels, veel parkeren en anonieme gebouwen. De openbare ruimte is enkel afgestemd op logistiek, waarbij een interessante stedelijke geschiedenis ontbreekt of niet duidelijk meer zichtbaar is. Je kent misschien zelf ook wel zo’n bedrijventerrein waarvan bijna iedereen vindt dat het zijn bestaansrecht is verloren. Dan is een herformulering van een gebied aan de orde. Dat is een ingewikkelde opgave waarbij je het verhaal van het gebied opnieuw opbouwt.”

Bert Dirrix
Foto: Rob Lipsius

Opgave voor de toekomst

Eenvoudiger om onder handen te nemen zijn neutrale kantoorgebouwen die in de binnenstad zijn opgezet. Wellicht hebben ze hun tijd gehad en zijn ze interessant voor een omvorming naar andere functies. “Meestal zijn het kleinere eenheden die zich hier vooral goed voor lenen.” Maar ook maatschappelijk of overheidsvastgoed is geschikt voor vernieuwing. “In Almelo transformeren we het oude stadhuis naar woningen. Het is gelukt om met respect voor de eigenheid van het gebouw en de architectuur daar een nieuwe invulling aan te geven. Hier zien we een rijke differentiatie, want de woningen zijn klein, groot en dubbel laags. Dit is de opgave voor de toekomst, door met behoud van kwaliteit en met nieuwe ingrepen een rijkere en meer passende invulling van de omgeving te maken.” Wanneer een gebouw een bestaande kwaliteit heeft en als het bijvoorbeeld een cultuurhistorisch erfgoed is, dan is voor iedereen duidelijk dat je er op een zorgvuldige manier mee moet omgaan. “Daar kun je het je niet permitteren om niet goed om te gaan met een omvorming en verbetering. Je kunt gebruikmaken van de bestaande kwaliteiten om bijzonder en onderscheidend te werk te gaan.”

Urgente opgaves

Een valkuil bij renovatie en transformatie is om bij een verbetering niet goed te letten op toekomstige ontwikkelingen

en veranderingen van een gebied. Op dit moment speelt de maatschappelijke opgave om versneld voor huisvesting te zorgen: flexibel en prefabwoningen worden in rap tempo neergezet, soms industrieel vervaardigd, om de grote vraag naar woonruimte de baas te kunnen. “Deze opgave is nu urgent, maar vraag je ook meteen af hoe het landschap en

Do's and don'ts voor de binnenstedelijke opgave

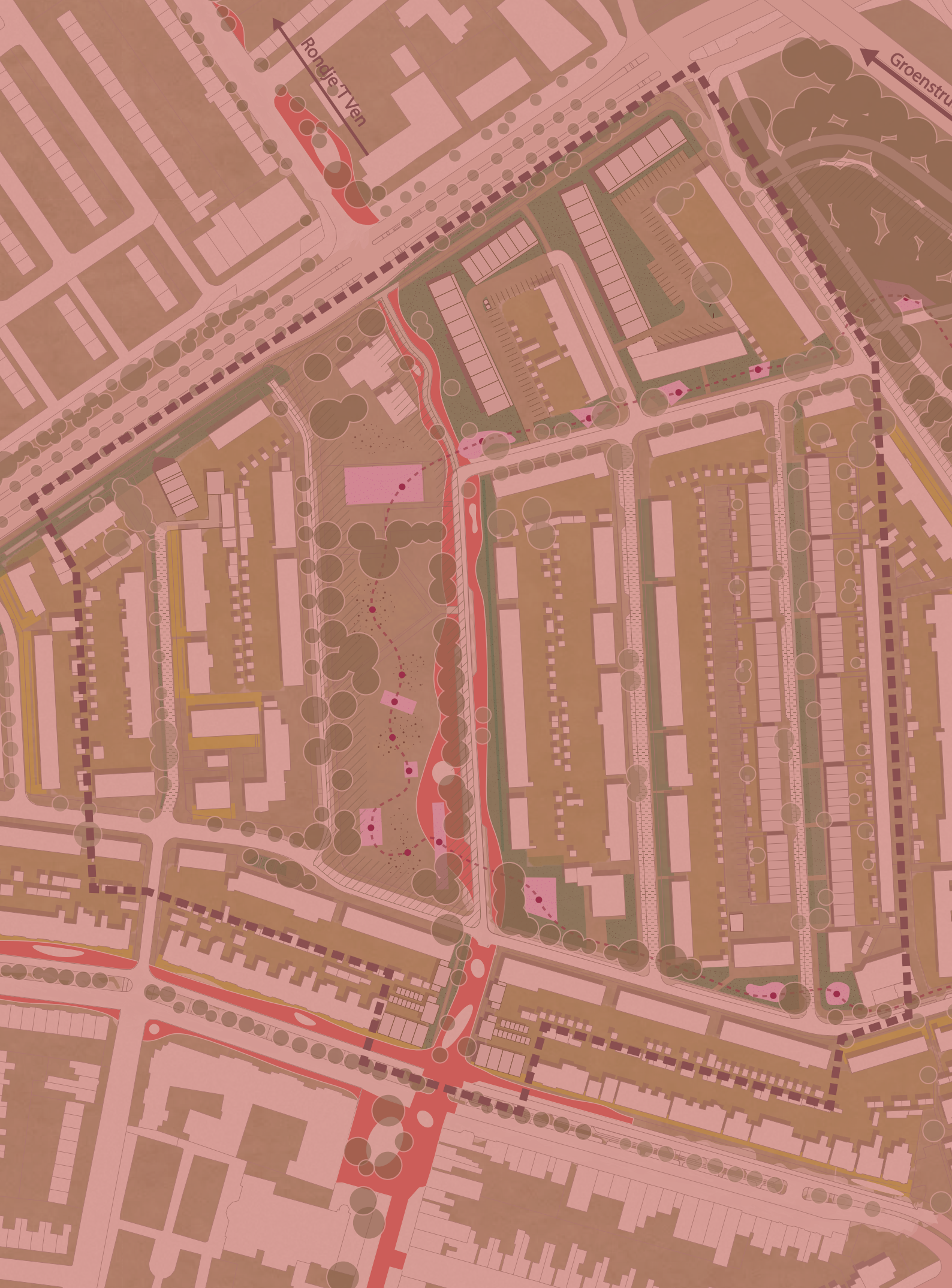
Bert Dirrix ziet veel mogelijkheden om de omgeving een nieuwe betekenis te geven in de bestaande structuur. “Ook als het gaat om een uitdagend gebied, bijvoorbeeld een bedrijventerrein zonder duidelijke geschiedenis, die functieloos werd naarmate de tijd verstreek. Met verduurzaming en verbeterprogramma's kun je de lading en de waarde van een specifieke plek vergroten en zo ook het functiebereik. Zorg dat je de geschiedenis – als die aanwezig is – van een gebied behoudt en dat je een bouwkundige structuur hanteert die kleinere of grotere woningen mogelijk maakt. Maak adaptieve gebouwen die makkelijker te transformeren zijn door veranderingen in de tijd. Een heldere, robuuste en generieke constructieve structuur helpt daarbij, evenals karakteristieke schoonheid. Mooie gebouwen dagen meer uit tot behoud en hergebruik.”

de stad er over tien of vijftien jaar uitzien. Om flexibel te kunnen inspelen op verandering is het van belang dat je robuuste structuren maakt. Die zien we bijvoorbeeld terug in oude fabrieken in de stad, met een ruimhartige opzet en skeletstructuur, waarbij het relatief eenvoudig is om voor een andere functionele indeling en invulling te zorgen. Zorg daarom dat je een bouwkundige structuur hanteert die zowel kleinere als grotere woningen mogelijk maakt. Maak adaptieve gebouwen die makkelijker te transformeren zijn door veranderingen in de tijd. Een heldere, robuuste en generieke constructieve structuur helpt daarbij, evenals karakteristieke schoonheid. Mooie gebouwen dagen meer uit tot behoud en hergebruik.”

‘Vraag je af hoe het landschap en de stad er over tien of vijftien jaar uitzien’

Transformatie van het voormalige stadhuis van Almelo tot appartementen en ruimtes voor horeca- en gezondheidsvoorzieningen.
Foto: Bart van Hoek

ECOLOGIE OP HET HOOFDPODIUM

FAAM architects over het belang van cultuurhistorie en collectiviteit bij wijkinrichting

Auteur: Reinoud Schaatsbergen

Wijkinrichting moet gebeuren met de mens in het achterhoofd. FAAM architects staat dubbel en dwars achter dit statement en vult dit in door een sterke focus op cultuurhistorie, natuurinclusief bouwen en collectiviteit. Aan de hand van twee projecten laat Emile van Vugt, medeoprichter van FAAM architects, zien hoe deze focus voor leefbare wijken kan zorgen.

Volgens Van Vugt is de herinrichting van wijken intussen een landelijke discussie. “De crux zit hem in de relatie tussen de openbare ruimte en de opstal en dus tussen de eigenaar, corporatie of gemeente”, zegt de architect. “Volgens ons zit een groot deel van de oplossing in dit tussenveld, maar waar stopt het ene domein en begint het andere?” Een gezamenlijke verantwoordelijkheid staat hierin voorop, wat je in de uitwerking van de projecten van FAAM architecten terugziet. “Wij kiezen welke verhaallijnen wij uit het verleden van een wijk willen continueren, vanuit het oogpunt van cultuurhistorie, en zoeken daar naar ecologische aanspreekpunten. Dat betekent vroeg om tafel met de ecooloog. Niet iedereen zit daar op te wachten, maar wij vinden dit absoluut nodig.”

Altijd een puzzel

FAAM architects legt een sterke focus op de herinrichting van wijken. Hiervoor werkt het bureau regelmatig samen met Tom van Tuijn Stedenbouw. Cultuurhistorie speelt binnen deze projecten een grote rol die volgens Van Vugt meer omvat dan

slechts het behouden van een beschermd stadgezicht. “Cultuurhistorie is de drager van de identiteit van de wijk”, zegt hij. “Veel van dit soort wijken zijn ontworpen vanuit het tuinstadmodel, dus met grote tuinen en smalle straatprofielen. Oorspronkelijk zat collectiviteit in de filosofie van dat model, maar door de druk van de auto is dat aspect hier en daar gesneuveld. Wij hameren daar dus op, zoals door gezamenlijke groenruimtes toe te passen.”

Verdichting speelt hier een rol in – een ‘evidente opgave’ volgens Van Vugt – maar voor wijken zoals Gildebuurt en ’t Ven in Eindhoven uit dit thema zich vooral in doorstroming. “In dit soort wijken is verdichting relatief makkelijk: er is voldoende ruimte. Bovendien houd je daardoor mensen in de wijk. Je moet het alleen wel integraal beetpakken. Daarom is verdichting in de praktijk altijd een puzzel.”

Een voorbeeld van zulke verdichting zien we terug in de wijk Gildebuurt. De parkeergelegenheid wordt uit de meeste straten gehaald en verplaatst naar de van oorsprong diepe achtertuinen. Dit creëert de mogelijkheid om de rooilijn van de woningen te verplaatsen en meer groen toe te passen. “Voor collectiviteit ontstaat ruimte doordat we gestapelde woningbouw introduceren naast grondgebonden woningen”, zegt Van Vugt. “Die woningtypologie is het sleutelblokje voor een grotere legpuzzel. Wij definiëren dat sociale component op een grotere schaal: hoeveel bewoners ken je bij naam en binnen hoeveel adressen spreek je elkaar aan? De ideale sociale korrel blijkt

zo’n dertig tot veertig woningen te zijn, dus bij grotere stadsblokken delen we het in die aantallen op om anonimiteit tegen te gaan. Per dertig woningen heb je dan één lift en trappenhuis.”

Van Vugt merkt op dat de vraag naar collectiviteit in dit soort wijkaanpakken steeds vaker te horen is op bijvoorbeeld participatieavonden. “Men zoekt het bewust op”, zegt hij, “en dat is niet leefstijl- of leeftijdgebonden. Het is vooral per wijk verschillend, want in sommige Vinex-wijken speelt het thema juist niet. Men kiest daar bewust voor meer privacy.” Van Vugt ziet dat als een gezonde mix die ook op microniveau speelt. “Bewoners van bouwblokken met een gezamenlijke binnentuin definiëren zelf graag de grens met hun eigen achtertuin. Men koestert die privacy en intimiteit en dat is prima.” Desalniettemin ziet Van Vugt ook bouwblokken waar die vraag naar intimiteit minder belangrijk is. Dit wijt hij aan het feit dat huishoudens in gestapelde bouw vaak kleiner zijn. “Je ziet daarin vaak alleenstaanden, ouderen of juist jongeren wonen en dan is de vraag naar collectiviteit sterker.”

Hand in hand

Ecologie is een pijler in elk project van FAAM architects. Het bureau werkt hiervoor met een stappenplan, het zogeheten ‘regeneratief ontwerpen’, waarmee het natuur procesmatig kan verwerken in zijn projecten. “Je kunt gerust een BREEAM-score halen en alsnog een gebouw neerzetten dat niet optimaal duurzaam is”, zegt Van Vugt. “Dat knaagt bij ons. Ecologie en gezondheid worden in grote

Plattegrond uit het ambitiedocument voor de wijkontwikkeling ‘t Ven in Eindhoven, door FAAM architects.

mate onderbelicht.” In het stappenplan – met daarin een toolkit van ontwerpmaatregelen – worden zes onderwerpen omschreven die samen het concept van het regeneratief ontwerpen illustreren. Op basis van deze aanpak overlegt FAAM architects met opdrachtgevers hoe ambities op het gebied van deze onderwerpen hoger kunnen worden gelegd. Denk aan de kwaliteit van flora en fauna en hoe die de minimale kwaliteit vanuit het Bouwbesluit kan overstijgen, maar ook houtbouw kan de revue passeren in dit soort gesprekken.

“Dat is in een notendop hoe wij onszelf een basishouding aanmeten bij alle opgaven”, vervolgt Van Vugt. “We treffen zo’n denkwijze niet vaak aan bij gemeenten en stedenbouwkundigen. Zeker bij dit soort wijken zien wij dat op woningniveau vooral gebruik wordt gemaakt van conceptwoningen. De opstal is dus vaak al gereed, waardoor we op gebouwniveau minder kunnen ontwerpen. Daarom besteden wij meer aandacht aan het continueren van groenstructuren door de wijk, maar bijvoorbeeld ook gevelmotieven, om de schaal voor de mens goed te houden. Het is goed om te zien dat we ook al veel houtbouw en zelfs biobased bouwen in deze opgaven tegenkomen.”

Om stevig te verdichten in bestaande wijken dient er aandacht te zijn voor leefbaarheid. Voor Van Vugt gaan verdichting en vergroening daarom hand in hand. “Zowel vanuit het oogpunt van hittestress als de mentale betekenis van het groen”, zegt hij. “Zelfs onder leken bij een informatieavond snapt men dat, dus het idee van vergroening landt ook goed. Ook bij de gemeenten, want zij moeten wel en de ontwikkelaars zien het eveneens. ‘Als ik mag vergroenen, mag ik dan ook verdichten?’, vragen zij dan. Zo gaat het hand in hand en komt er ook meer aandacht voor de zachte waarden van het proces.” Dit is al te zien in de ontwikkeling van meetinstrumentaria zoals de watertoets, die op basis van harde data de kwaliteit van ecologie aantoont. “Dat maakt het gesprek anders. Vooral woningcorporaties lopen hierin voorop, omdat zij als eigenaren en als direct betrokkene bij gebruikersgroepen een veel langere termijn visie hebben in vergelijking met ontwikkelaars. Een begrip als leefbaarheid is voor corporaties daarom veel meer van belang.”

Flexwoning maakt opmars

Hoewel houtbouw in de lift zit, verwacht Van Vugt dat we nog wel wat jaren moeten wachten op een echte doorbraak. Ondertussen maakt de flexwoning een flinke opmars.

“Er zit veel innovatiedrang bij de producten van conceptbouwers zoals Barli”, zegt de architect. “Ik denk dat we tijdelijke woningen ook voor permanente bewoning in gaan zetten. Nu moeten ze er voor vijftien tot twintig jaar staan, maar die tijdlijn kan makkelijk opgeschoven worden. Steeds meer flexwoningen voldoen aan het Bouwbesluit voor permanente bouw. Dus wat is dan het verschil?”

De basis volgens Van Vugt is industrieel bouwen. Doordat de rafelrandjes worden weggewerkt bij fabrieksmatige geproduceerde woningen, kunnen tijdelijke woningen gemakkelijker verplaatst worden en langdurig worden ingezet.

“De producten worden bestendiger”, zegt hij, “waarvoor hun levensduur wordt opgeschoven. De woningnood is immers na vijf jaar niet opgelost.” Van Vugt ziet dan ook dat vooral woningcorporaties welwillend staan tegenover de bouw van flexwoningen, omdat de traditionele bouwers ‘ongelooflijk vol’ zitten.

Bestaand (boven) en nieuw profiel van de Antony Moddermanstraat in wijkontwikkeling 't Ven, Eindhoven. De straat transformeert van twee-richtingsverkeer en twee rijstroken met formeel groen en gescheiden voortuinen naar een open, éénrichtingsverkeerstraat met weelderig groen en waterpasserende bestrating.

Profiel locatie Antony Moddermanstraat

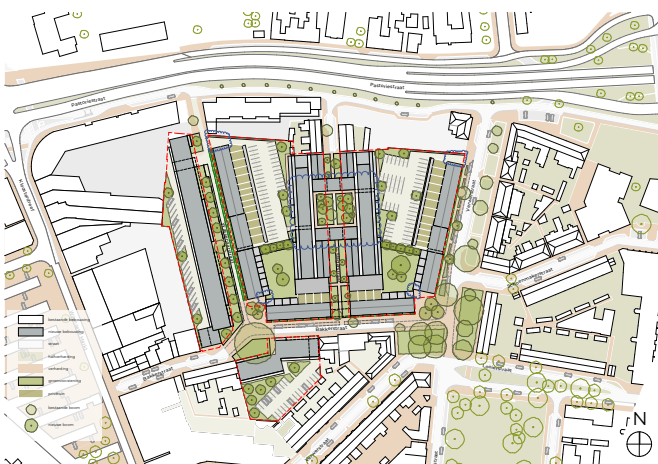

Foto van de huidige situatie van de Slagerstraat in Gildebuurt in Eindhoven (boven) versus een door FAAM architects voorgestelde nieuwe situatie.

Plattegrond van de wijk Gildebuurt, Eindhoven, bestaande situatie (boven) en de nieuwe programmering (onder), met veel meer ruimte voor groen en parkeergelegenheden in de voormalige (diepe) achtertuinen.

Do's en don'ts voor wijkherinrichting

“We denken te weinig in tijdlagen”, zegt Van Vugt. “Oftewel: hoe continueer of herinterpreteer je iets uit het verleden naar de toekomst? Dat is een kans voor ons als ontwerpers. Soms willen we te graag een architectonisch icoon neerzetten, terwijl juist een bescheiden houding ten opzichte van de identiteit van een wijk beter zou zijn. Dan gaat het om de groenstructuren en sociale componenten; de zachtere waarden die in de architectuur niet altijd de overhand hebben. We moeten dus sterk aan tafel zitten en regie voeren, om vervolgens in het architectonische beeld de ecooloog het hoofdpodium te geven.”

“Beperk je bovendien niet tot zuiver de rol als ontwerper van de opstal”, vervolgt Van Vugt. “Dat is met name van belang in de scheiding tussen publiek en privaat. Dat is de tussenwereld waarin we een sterke rol moeten innemen, iedereen dienen te bevragen en vooral ook samenwerkingen aan kunnen gaan met andere disciplines: allereerst stedenbouw, maar ook bijvoorbeeld ecologie en omgevingspsychologie. Anders trekt men zich terug in zijn eigen discipline en komen dit soort wijken niet vooruit. Het is onontkoombaar dat wij letterlijk grensoverstijgend op plot en vakgebied gaan werken.”

De filosofie van het plan

Behoud van cultuurhistorie bij de herinrichting van een wijk kan veel betekenen. Voor Van Vugt gaat het om de filosofie van het plan, wat voor hem inhoudt dat een wijk best mag evolueren. Hij licht toe: “Een wijk is altijd eerder ontworpen op basis van een filosofie en innovatieve ambities. Het zou vreemd zijn om die te bevriezen in de herstructurering, want in het huidige tijdperk spelen andere opgaves. Wij vinden dat je cultuurhistorie moet verrijken naar het nu. Onderwerpen als de architectonische handtekening en de leesbaarheid van het plan onderzoeken we wel, maar we vriezen ze niet vast, want dat doet het plan tekort. Vroeger ging het ook niet puur om dat beeld, maar om het grotere geheel.”